

נכללו זה בזה ונהיו אחד. ודוד המלך רצה ליחד בפסוק הזה יחוד אחד.

ואם תאמר, למה התמנה הפסוק הזה בתפלת מנחה של שבת? נאה הוא להיות בשבת באותה תפלת מנחה ולא בתפלת חל, שודאי אין תפלת מנחה של שבת כמו חל. משום שהרי בחל, בשעת המנחה, תלוי הדין בעולם ואינו עת רצון, אבל בשבת כשכל הרגז הוסר והכל נכלל כאחד, ואף על גב שמתעורר דין, זו התבשמות, ולכן צריך פסוק של יחוד ליחד את כל הדרגות. שפשיש יחוד, הדין מתחבר ונכלל ברחמים והכל מתבסם, ואז כתוב עת רצון. עת רצון כולל הכל כאחד. והדין מתבסם באותו זמן, ויש שמחה בכל.

מושה הסתלק מן העולם באותה שעת תפלת מנחה של שבת, בשעה שנמצאת עת רצון. ובאותה שעה רצון היה למעלה, וצער למטה, ועל זה ננעלו השערים בשבת משעת המנחה ומעלה. אילו שערים ננעלו? שערי בית המדרש, כדי להזכיר את משה הרועה הנאמן שהתורה התבטלה בגללו.

באותו זמן בית מדרשו של משה בטל, כל שכן האחרים. מי רואה את שערי בית מדרשו של משה שננעלו, ושלא ינעלו כל האחרים? כשהתורה של משה עצובה עליו באותו זמן, מי לא עצוב? ! משום כך כל שערי בית המדרש ננעלו, והצטרכו כלם לצדק את הקדוש ברוך הוא בדרך שבח, והיינו (תהלים לו) צדקתך פהררי אל.

עת רצון. עת רצון: אוף הכי, פללא איהו כחדא, עת חד, רצון חד, אתפלילו דא בדא, והווי חד. ודוד מלפא בפא ליחדא בהאי קרא, יחודא חדא.

ואי תימא, אמאי אתמני האי קרא, בצלותא דמנחה דשבת. יאות איהו למהוי בשבת בהיא צלותא דמנחה, ולא בצלותא דחול, דודאי לאו צלותא דמנחה דשבת כחול. בגין דהא בחול בשעתא דמנחה, תליא דינא בעלמא, ולא איהו עת רצון. אבל בשבת, דכל רוגזא אתעדי, וכלא אתפליל כחדא, ואף על גב דדינא אתער, אתבסמותא איהו, ועל דא אצטריך קרא דיחודא, ליחדא כל דרגין, דכד הוי יחודא, דינא אתחבר ואתפליל ברחמי, ואתבסם כלא, וכדין עת רצון פתיב. עת רצון, פליל כלא כחדא. ודינא אתבסם בהווא זמנא, והוי חדוה ככלא.

מושה אסתלק מעלמא, בהיא שעתא דצלותא דמנחה דשבת, בשעתא דעת רצון אשתכח. ובהיא שעתא רעוא הוה לעילא, וצערא לתתא, ועל דא ננעלו תרעין בשבת, משעתא דמנחה ולעילא. מאן תרעין ננעלו. תרעין דבי מדרשא, בגין לאדכרא למשה רעיא מהימנא, דאורייתא אתבטלא בגיניה.

בהווא זמנא, בי מדרשא דמשה אתבטיל, כל שפן אתרנין. מאן חמי תרעין דבי מדרשא דמשה דננעלו, דלא ננעלו אתרנין פלהו. אורייתא דמשה עצובה עליה בהווא זמנא, מאן לא עצוב. בגין כך כל תרעין דבי מדרשי ננעלו, ואצטריכו כלא לצדקא ליה לקודשא בריהו הוא בארש שבחא, והיינו (תהלים לו) צדקתך פהררי אל.

תִּלְתָּהּ אֵינֹן דְּאִסְתַּלְקוּ מֵעֲלָמָא בְּהַאי זְמַנָּא,
 וְכִלְהוּ פְּלִילֵן בְּמִשְׁהָ. חַד, מִשְׁהָ נְבִיאָה
 מְהִימְנָא עֲלָאָה. וְחַד, יוֹסֵף צְדִיקָא. וְחַד, דְּוֹד
 מִלְפָּא. בְּגִינֵי כֹף, תִּלְתַּת צְדִיקֵי דִינֵי הָכָא, חַד
 אִיהוּ דִּיֹּסֵף זַפְאָה, קָדִים לְכָל הַנִּי, וְדָא אִיהוּ
 צְדִיקְתָּךְ פְּהֶרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֵיךָ תְּהוּם רַבָּה וְגוֹ',
 דָּא יוֹסֵף, דְּאִיהוּ בְּלַחוּדוּי כְּהֶרְרֵי אֵל, פְּכֻלְהוּ
 טוֹרִין עֲלָאִין. וְחַד מִשְׁהָ נְבִיאָה מְהִימְנָא, וְדָא
 אִיהוּ דְכֹתִיב, (תְּהִלִּים ע"א) וְצְדִיקְתָּךְ אֱלֹהִים עַד
 מְרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְדוּלוֹת, בְּגִין דְּאִיהוּ נְטִיל
 לְכָל סְטָרִין, יְמִינָא וְשְׂמָאלָא. וְחַד אִיהוּ דְּוֹד
 מִלְפָּא, וְדָא אִיהוּ דְכֹתִיב, (תְּהִלִּים ק"ט) צְדִיקְתָּךְ צֶדֶק
 לְעוֹלָם וְתוֹרַתְךָ אֱמֶת, לְעוֹלָם: דָּא דְּוֹד מִלְפָּא.
 בְּרִין אַתְּכִנִּישׁ כְּלָא בְּהַאי זְמַנָּא, תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב,
 וְתוֹרָה שְׂבַעֲל פֹּה. וְעַל דָּא בְּהַאי זְמַנָּא
 נִנְעֵלוּ תְּרַעֵי דְאֹרִייתָא, וְנִנְעֵלוּ תְּרַעֵי דְכָל
 עֲלָמָא, בְּהַאי זְמַנָּא.

בְּשַׁעְתָּא דְּמִית יוֹסֵף צְדִיקָא, יָבִישׁוּ מְקוֹרִין
 וּמִבּוֹעֵין, וְכִלְהוּ שְׂבָטִין נְפִלוּ
 בְּגִלוּתָא, פְּתַחוּ עֲלָאִי וְאָמְרוּ, צְדִיקְתָּךְ פְּהֶרְרֵי
 אֵל מִשְׁפָּטֵיךָ תְּהוּם רַבָּה וְגוֹ'.

בְּשַׁעְתָּא דְּמִית מִשְׁהָ, אַתְּחַשֵּׁף שְׂמִשְׁא
 בְּטִיבְרָא, וְאִנְעֵלַת תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב,
 נְהוֹרָהָ דְּאִסְפַּקְלָרִיאָה דְּנְהָרָא.

בְּשַׁעְתָּא דְּמִית דְּוֹד מִלְפָּא, כְּנִישַׁת סִיבְרָא
 נְהוֹרָהָ (ד' קנ"ו ע"ב) וְאֹרִייתָא דְּבַעַל
 פֹּה כְּנִישַׁת נְהוֹרָהָ. וּמַהֲהוּא זְמַנָּא אַתְּגַנְיִזוּ
 נְהוֹרִין דְּאֹרִייתָא, וְאִסְגִּיאוּ מַחְלוּקַת עַל
 מִשְׁנָה, וְחִפְיִמְיָא בְּמַחְלוּקַת, וְכִלְהוּ תְּקִיפֵי
 לְפָא בְּעַרְבוּבְיָא. וְעַל דָּא, חֲדוּה דְּאֹרִייתָא
 לָאוּ אִיהוּ בְּהִהוּא זְמַנָּא, בְּכָל דְּרִין דְּעֲלָמָא.

וּמַה אֵינֹן חוֹמְרֵי דְּתַעֲנִיּוֹת דְּגִזְרוּ רַבְּנֵן, פֶּד
 מִית פְּלוּנֵי, גִזְרוּ תַעֲנִיּוֹת. פֶּד הוּה כֹּף,

שְׁלִשָּׁה הֵם שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם
 בְּזִמְנֵי הַזֶּה, וְכֻלְּם כְּלוּלִים בְּמִשְׁהָ.
 אֶחָד - מִשְׁהָ הַנְּבִיאָה הַנְּאֻמָּן
 הָעֲלִיּוֹן, וְאֶחָד - יוֹסֵף הַצְּדִיק,
 וְאֶחָד - דְּוֹד הַמֶּלֶךְ. מִשׁוּם כֹּף יֵשׁ
 כָּאֵן שְׁלִשָּׁה צְדִיקֵי דִין. אֶחָד הוּא
 שֶׁל יוֹסֵף הַצְּדִיק קוֹדֵם לְכָל אֱלֹהִים,
 וְהוּוּ צְדִיקְתָּךְ פְּהֶרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֵיךָ
 תְּהוּם רַבָּה וְגוֹ'. זֶה יוֹסֵף, שֶׁהוּא
 לְבַדּוֹ פְּהֶרְרֵי אֵל, כְּמוֹ כָּל הַהֶרִים
 הָעֲלִיּוֹנִים. וְאֶחָד מִשְׁהָ הַנְּבִיאָה
 הַנְּאֻמָּן, וְהוּוּ שְׂכָתוּב (שם ע"א)
 וְצְדִיקְתָּךְ אֱלֹהִים עַד מְרוֹם אֲשֶׁר
 עָשִׂיתָ גְדוּלוֹת, מִשׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל
 לְכָל הַצְּדִיקִים, יְמִין וְשְׂמָאל. וְאֶחָד
 הוּא דְּוֹד הַמֶּלֶךְ, וְהוּוּ שְׂכָתוּב (שם
 ק"ט) צְדִיקְתָּךְ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרַתְךָ
 אֱמֶת. לְעוֹלָם - זֶה דְּוֹד הַמֶּלֶךְ.
 אִזּוּ מִתְּכַנְּסֵם הַכֹּל בְּזִמְנֵי הַזֶּה, תּוֹרָה
 שְׂבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׂבַעֲל פֹּה. וְעַל זֶה
 בְּזִמְנֵי הַזֶּה נִנְעֵלוּ שְׁעָרֵי תּוֹרָה,
 וְנִנְעֵלוּ שְׁעָרֵי כָּל הָעוֹלָם בְּזִמְנֵי
 הַזֶּה.

בְּשַׁעְתָּא שְׂמַת יוֹסֵף הַצְּדִיק, יָבִישׁוּ
 הַמְּקוֹרוֹת וְהַמְּעִינֹת, וְכָל
 הַשְּׂבָטִים נְפִלוּ בְּגִלוּת. פְּתַחוּ
 הָעֲלִיּוֹנִים וְאָמְרוּ, צְדִיקְתָּךְ פְּהֶרְרֵי
 אֵל מִשְׁפָּטֵיךָ תְּהוּם רַבָּה וְגוֹ'.

בְּשַׁעְתָּא שְׂמַת מִשְׁהָ, נִחְשֵׁף הַשְּׂמִשׁ
 בְּצִיבְרָא, וְנִנְעֵלַת תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב,
 הַאוֹר שֶׁל הָאִסְפַּקְלָרִיאָה הַמְּאִירָה.
 בְּשַׁעְתָּא שְׂמַת דְּוֹד הַמֶּלֶךְ, כְּנִסָּה
 הַלְּכָנָה אֶת אוֹרָה, וְתוֹרָה שְׂבַעֲל
 פֹּה כְּנִסָּה אֶת אוֹרָה. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן
 נִגְנְזוּ אוֹרוֹת הַתּוֹרָה, וְהַתְּרַבְּתָּה
 הַמַּחְלָקַת עַל הַמִּשְׁנָה, וְהַחֲכָמִים
 בְּמַחְלָקַת, וְכָל חֲזָקֵי הַלֵּב
 בְּעַרְבוּבְיָה. וְעַל זֶה אֵין שְׂמַחַת
 הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּכָל דוֹרוֹת
 הָעוֹלָם.

וּמַהֲן חֲמֵרוֹת הַתַּעֲנִיּוֹת שְׂגִזְרוּ
 רַבְּנֵן? כְּשִׂמַת פְּלוּנֵי גִזְרוּ תַעֲנִיּוֹת,
 כְּשִׂהִיָּה כֹּף גִזְרוּ כֹּף. (ע"ה שְׁהִיָּה)
 וְכִשְׁהִיָּה כְּנוּס יֵתֵר שֶׁל שְׂמַחַת

התורה שבכתב ותורה שבעל פה, באותו זמן על אחת כמה וכמה שצריך לנצל שערי התורה באותו זמן.

ורבן אומר את אלו צדוקי הדין, כמו שנתבאר. שמחו רבי יוסי ורבי חייא ונשקוהו בראשו כמקדם, ואמרו, אשרי חלקנו בדרך הזו!

עוד פתח ואמר, (קהלת ב) החכמה תעז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר. החכמה תעז לחכם - זה משה. כשעלה להר סיני לקבל תורה, הודיעו כל אותם רקיעים וכל אותם מנחות עליונים, ואמרו לפניו: רבון העולם, ומה כל טוב וכל שמחה שלנו אינה אלא בתורה, ואתה רוצה להורידה לארץ?! התקבצו על משה לשרפו באש. התחזק משה וכו', כמו שבארנו החברים, שאמר הקדוש ברוך הוא למשה וכו'. אבר, החכמה תעז לחכם - כל מי שמתעסק בתורה ומשתדל בה לשמה, מתחזק בתורה בשעה שצריך לו תקף וחזק להגן עליו בשעה שצריך. ואותו תקף וחזק מאיזה מקום מתחזק? חזר ואמר, מעשרה שליטים. מאותן עשר אמירות שכתובות בתורה, שהם שליטים עליונים, שאדם מתחזק בהם בעולם הזה ובעולם הבא. כל סודות העולם וכל המצוות וכל החכמה שלמעלה ומטה תלויים בהם, ובהם הפל נכלל, והכל הוא בתורה. אשרי חלקו של מי שמתדל בתורה להיות מתחזק בחזק לעולם הבא. עשרה שליטים - עשרה מיני

גזרו כן. (כ"א דא דהוה) וכד הוה כנישו יתיר דחדוה דתורה דבכתב ותורה דבעל פה, בהווא זמנא, על אחת כמה וכמה דאצטריך למנעל תרעי דאורייתא בהווא זמנא.

ובגין כך אמרינן הני צדוקי דינא, כמה דאתמר. חדו רבי יוסי ורבי חייא, ונשקוהו ברישיה כמלקדמין, אמרו זכאה חולקנא בהאי ארחא.

הו פתח ואמר. (קהלת ז) החכמה תעוז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר. החכמה תעוז לחכם, דא משה, כד סליק לטורא דסיני לקבלא אורייתא, אזדעזעו כל אינון רקיעין, וכל אינון משריין עלאין, ואמרו קמיה, מאריה דעלמא, ומה כל טובא, וכל חדוה דילן, לאו איהו אלא באורייתא, ואת בעי לנחתא לה בארעא. אתפנישו על משה לאוקדיה בנורא, אתתקף משה וכו', כמה דאוקמוה חברייא, דקודשא בריך הוא אמר ליה למשה וכולי.

אבר החכמה תעוז לחכם, כל מאן דאתעסק באורייתא, ואשתדל בה לשמה, אתתקף בה באורייתא, בשעתא דאצטריך למהוי ליה תקפא וחילא, לאגנא עליה בשעתא דאצטריך. וההוא תקפא וחילא מאן אתר אתתקף. הדר ואמר, מעשרה שליטים. אינון עשר אמירן דכתיבין בה באורייתא, דאינון שליטין עלאין, דבר נש אתתקף בהווא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי כל רזין דעלמא, וכל פקודין, וכל חכמתא דעילא ותתא, בהו תליא, ובהו אתפליל פלא, וכלא איהו באורייתא. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא, למהוי מתתקף בתקפא לעלמא דאתי.

באורייתא. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא, למהוי מתתקף בתקפא לעלמא דאתי. עשרה שליטין, עשר זיני חכמתא אינון בה באורייתא, בעשר שמחן

חכמה הם בתורה, בעשרה שמות חקוקים, ונכללו בשם אחד של עשרים ושנים אותיות חקוקות, סודות העולם הבא, באותם זהרים, שאין העין שולטת לראות, ואפלו בשכל לדעת, ולהסתכל באותו עדון ותשוקה שהקדוש ברוך הוא הוריש לצדיקים לעולם הבא, כמו שנאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. שדחנו של אדם מזכה אותו לאכל על שלחן אחר בעדון של אותו העולם, כמו שנאמר (שמואל ב ט) כי על שלחן המלך תמיד הוא אכל. ודוד המלך הנה אומר, תערוף לפני שלחן נגד צררי, וזוהי עריכת השלחן באותו עולם, שהרי אז הוא עדון ותשוקה שהנשמה נהנית בהם בעולם הבא.

וכי שלחן יש לנשמות באותו עולם? כן. שהרי מזון וספוק ועדון אוכלים באותו עולם כמו שאוכלים מלאכים עליונים. וכי מלאכים עליונים אוכלים? כן. כמותם אכלו ישראל במדבר. ואותו מזון סוד הוא לטל ששופע ונמשך ממעלה מסוד העולם הבא, והוא מזון של אור שמן משחת קדש, ונשמות הצדיקים נזונות משם בגן עדן ונהנות שם, שהרי שם נשמות הצדיקים מתלבשות בגן עדן של מטה כמו שהעולם הזה.

ובשבתות ובזמנים מתפשטים ועולים לראות בכבוד רבונם ולהתעדן בעדון עליון פראוי, שכתוב (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'. וכי כל בשר יבוא? לא כן הנה לו לכתב, אלא כל רוח או כל נשמה. מהו כל בשר?

גליפן, ואתפלילו בשמא חד, דעשרין ותריין אתוון גליפין, רזין דעלמא דאתי, באינון זיהרין, דלא שלטא עינא למחמי, ואפילו בסכלתנו למנדע, ולאסתפללא בהווא עדונא, וכסופא, דקודשא בריך הוא אחסין לון לצדיקייא לעלמא דאתי. כמה דאת אמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. פתורא דבר נש, מזפי ליה למיכל על פתורא אחרא, בעדונא דהווא עלמא, כמה דאת אמר (שמואל ב ט) פי על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. ודוד מלפא הוה אמר, (תהלים כג) תערוף לפני שלחן נגד צוררי, ודא איהו אתסדרותא דפתורא בהווא עלמא, דהא כדין איהו עדונא וכסופא, דנשמטא אתהני בהו, בעלמא דאתי.

וכי פתורא אית לון לנשמתינ בהווא עלמא. אין. דהא מזונא וספוקא דעדונא, אכלי בהווא עלמא, כגוונא דמלאכי עלאי אכלי. וכי מלאכי עלאי אכלי. אין. כגוונא דלהון אכלו ישראל במדברא. והווא מזונא, רזא איהו לטלא, דנגיד ואתמשך מעילא, מרזא דעלמא דאתי, ואיהו מזונא דנהירו משח רבות קדשא, ונשמתינ דצדיקייא אתזנו מתמן בגנתא דעדן, ואתהנון תמן. דהא תמן נשמתינ דצדיקייא, מתלבשן בגנתא דעדן דלתתא, כגוונא דהאי עלמא.

ובשבתתי ובזמני, מתפשטאן, וסלקין למחמי ביקרא דמאריהון, ולא תעדנא בעדונא עלאה כדקא יאות, דכתיב, (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר יי'. וכי כל בשר ייתי, לאו הכי הוה ליה למכתב, אלא כל רוח או כל נשמה, מהו כל בשר?